

Blockchain, crypto-munten en fiscaliteit

Crypto-munten, zoals bitcoins, en de onderliggende blockchaintechnologie zijn niet meer weg te denken uit onze maatschappij. Dat roept ook vanuit de fiscaliteit diverse vragen op. Zo is blockchain niet hetzelfde als bitcoin, maar is bitcoin wel een vorm van een blockchain. Hoe zit het met de fiscale aspecten, kansen en aandachtspunten rondom blockchain?

In dit thema krijgt u antwoord op de volgende vragen:

- Wat is blockchain en waarom is er zoveel over te doen?
- Wat is het verschil tussen bitcoin en blockchain?
- Welke mogelijke fiscale aspecten spelen rondom crypto-munten?
- Welke kansen en aandachtspunten biedt blockchain voor de fiscaliteit?

Wat is blockchain?

Blockchaintechnologie is kort gezegd een gedecentraliseerd grootboek dat alle transacties in een netwerk bijhoudt. Hierdoor kan een gedecentraliseerde uitwisseling van betrouwbare data plaatsvinden. Elke deelnemer aan de blockchain houdt een kopie van alle transacties ('zelfde versie van de waarheid'). Deze zijn beveiligd met cryptografische 'hashes' (versleutelingen) om fraude te voorkomen.

De transacties dienen vervolgens met een consensus-mechanisme te worden goedgekeurd. Bij een zogeheten 'permissioned blockchain' kunnen alleen bepaalde gebruikers een transactie goedkeuren, terwijl bij een 'permissionless blockchain' (zoals bijvoorbeeld de bitcoin-blockchain) eigenlijk iedereen transacties kan goedkeuren.

Transacties kunnen 'vergezeld' gaan van bepaalde regels die zijn opgenomen in zogeheten 'smart contracts': kleine programma's/algoritmes die bepalen wanneer en hoe transacties worden verwerkt. Een groep van transacties wordt hierbij opgenomen in een 'block', dat met een cryptografische code aan het vorige block van transacties wordt gekoppeld. Het gevolg is een onbreekbare ketting van transacties: de blockchain.

Wat is het verschil tussen bitcoin en blockchain?

Bitcoin is de eerste versie van een blockchain, geïntroduceerd in 2009 door Satoshi Nakamoto in zijn whitepaper. Deze naam is zeer waarschijnlijk een pseudoniem want ondanks de vele speculaties op internet heeft tot op heden niemand de ware identiteit van Satoshi Nakamoto weten te achterhalen.

Bitcoin is een initiatief dat onder meer is opgezet in reactie op de financiële crisis in 2008, waarbij overheden fors moesten bijspringen om diverse financiële instellingen te redden van de ondergang. De geldpers draaide toen op volle toeren. Bitcoin is het rebelse antwoord hierop, ook omdat de totale

hoeveelheid van uiteindelijk uit te geven bitcoins is gemaximeerd op (bijna) 21 miljoen. Naast de bitcoin zijn er op dit moment meer dan 9.000 andere vormen van crypto-munten en dat aantal neemt nog steeds toe. Bekende andere crypto-munten zijn: Ethereum (Ether), Bitcoin Cash, Litecoin, Cardano en Ripple.

Imploderende hype

Tijdens de eerste hype rondom blockchain en crypto-munten in 2016 en 2017 ontstonden er diverse initiatieven van start-ups en andere bedrijven voor een nieuw uit te geven crypto-munt. Hierbij werd doorgaans geld opgehaald via een zogeheten ICO, een initial coin offering. Niet zelden bleek dat bedriegers en fraudeurs dergelijke ICO's gebruikten om geld op te halen om er vervolgens vandoor te gaan met de ontvangen gelden. Dit leidde in die periode tot veel onzekerheid en gebrek aan vertrouwen in crypto-munten. Tegenstanders van crypto-munten wezen ook continu op het gebrek aan onderliggende waarde bij onder andere bitcoin. Gelijktelling met bijvoorbeeld goud is hierdoor niet mogelijk. Al deze ontwikkelingen hebben uiteindelijk geleid tot het imploderen van de hype rondom diverse crypto-munten. Van een koers van (bijna) \$ 20.000 in 2017 zakte de koers van bitcoin terug naar (bijna) \$ 3.000 in 2018. In zijn val nam bitcoin de koersen van nagenoeg alle crypto-munten met zich mee.

Alhoewel de onderliggende technologie blockchain hier op zichzelf niets mee van doen had, heeft de (voorlopige) ineenstorting van de koersen van crypto-munten zeker niet bijgedragen aan vertrouwen in de ontwikkeling van deze veelbelovende technologie. Het is daarom goed te constateren dat bitcoin (en vele andere crypto-munten) een vorm is van blockchaintechnologie, maar dat deze technologie op zichzelf losstaat van bitcoin of welke andere crypto-munt dan ook. Er zijn diverse toepassingen van blockchaintechnologie in de praktijk die niets van doen hebben met crypto-munten.

De revival van bitcoin in 2020-2021

Na de ineenstorting van de koersen van nagenoeg alle crypto-munten zijn heel veel crypto-projecten op niets uitgelopen en gestaakt. Ook is vanuit diverse overheden en onder meer de OESO een oproep gekomen tot regulering van deze tot dan toe ongereguleerde markt. Bitcoin en andere crypto-munten werden namelijk gebruikt voor en geassocieerd met witwassen, voor transacties op het darkweb en voor diverse vormen van cybercrime. Door die oproep tot regulering en het risico van onjuist gebruik moeten diverse crypto-platformen voortaan voldoen aan anti-witwas-richtlijnen, KYC-procedures ('Know-Your-Client'). Ook geldt in voorkomende gevallen een vergunning- of registratieplicht. Nederland kent sinds 2020 een registratieplicht bij DNB voor aanbieders van wisseldiensten en bewaarportemonnees (ook wel "crypto-wallets" genoemd). Ook binnen de EU zijn er plannen voor verdere regulering van 'Virtual Asset Service Providers' (of 'VASP's'). Op 24 september 2020 heeft de Europese Commissie het Markets in Crypto-assets (MiCA) voorstel gepubliceerd, dat beoogt de regulering rondom deze aanbieders te stroomlijnen en te reguleren en daarnaast gebruikers en investeerders in crypto wil beschermen.

Inmiddels is bitcoin op diverse plaatsen wereldwijd als betaalmiddel geaccepteerd, waarbij het land El Salvador als meest aansprekend voorbeeld heeft te gelden. Dit heeft absoluut bijgedragen aan de toenemende belangstelling voor en de bijbehorende koersstijging van bitcoin.

Hoewel de regulering van de 'crypto-sector' zeker niet door iedereen wordt omarmd, heeft dit wel gezorgd voor een stukje volwassenheid rondom diverse aanbieders van crypto-wallets. En dit heeft er ook toe bijgedragen dat in 2020 steeds meer grotere partijen zich hebben ingekocht in bitcoin. In november 2021 leidde dit voor bitcoin tot een nieuw (voorlopig?) hoogtepunt: een koers van meer dan \$ 68.000 per bitcoin.

Fiscale vraagstukken

De hype rondom crypto-munten leidde tot diverse vraagstukken over de fiscaliteit van dergelijke munten. Vele belastingplichtigen gaven wereldwijd het met crypto-munten verdiende inkomen of vermogen niet op in hun aangifte. Ook bleken fiscale autoriteiten te worstelen met deze toch niet alledaagse problematiek. En er speelden diverse veelal zeer complexe vraagstukken over enige technische aspecten van blockchain. Hoe moet bijvoorbeeld worden omgegaan met 'hard forks', 'air drops' en 'staking'? Hierover afwijkende standpunten van diverse landen, kunnen leiden tot dubbele belastingheffing.

Belastingheffing over crypto-munten

Langzamerhand komt er iets meer duidelijkheid over belastingheffing op crypto-munten. Voor de meeste beleggers behoren de crypto-munten tot de grondslag van het inkomen uit sparen en beleggen (box 3). De hiervoor genoemde explosieve koersstijging van eind januari 2020/2021 is van belang voor de aangifte inkomstenbelasting 2021. Het op 1 januari 2021 aanwezige vermogen wordt immers in de aangifte 2021 betrokken.

In voorkomende gevallen kan sprake zijn van resultaat uit overige werkzaamheden of wellicht zelfs winst uit onderneming (box 1). Dit kan bijvoorbeeld spelen in de situatie dat belastingplichtigen betrokken zijn bij het delven ('minen') van crypto-munten. Omdat dit delven een enorme hoeveelheid aan reken- dan wel computerkracht vergt, is echter minder snel sprake van een bron van inkomen.

Naast het delven van crypto-munten kunnen belastingplichtigen zich ook actief bezighouden met het handelen in deze munten. De fiscale behandeling van deze werkzaamheden wijkt niet af van het beleggen in andere vermogensbestanddelen. Om tot mogelijke belastbaarheid in box 1 te komen, moet dus steeds worden afgevraagd of de handelingen normaal, actief vermogensbeheer te boven gaan of dat sprake is van een organisatie van kapitaal en arbeid die deelneemt aan het economische verkeer met het oogmerk om winst te behalen.

Internationaal overleg

Op internationaal vlak vindt steeds meer overleg plaats tussen de fiscale autoriteiten over hoe om te gaan met de ingewikkelde problematiek rondom de belastingheffing van crypto-munten. In oktober 2020 heeft de OESO een rapport gepubliceerd genaamd "[Taxing Virtual Currencies: An Overview Of Tax Treatments And Emerging Tax Policy Issues](#)". Met dit rapport lijkt de OESO een belangrijke stap te zetten richting uniforme belastingheffing en richtlijnen voor de belastingheffing van crypto-munten. Ook valt niet uit te sluiten dat op enig moment de Common Reporting Standard (CRS) of een vergelijkbare standaard gaat gelden voor crypto-aanbieders. Dergelijke aanbieders moeten dan met fiscale autoriteiten informatie gaan uitwisselen over financiële gegevens van personen en organisaties. Binnen de EU is dergelijke wetgeving te verwachten met de nog te publiceren DAC8 Richtlijn. Aanvankelijk zou deze Richtlijn in 2021 worden gepubliceerd, maar vooralsnog is dit niet

gebeurd. Uit het OESO-rapport kan (impliciet) worden afgeleid dat voor belastingheffing van crypto-munten nog een lange weg te gaan is.

Crypto-munten en btw

Voor de BTW heeft het Europese Hof van Justitie in het arrest Hedqvist bepaald dat het omwisselen van traditioneel geld ('fiat geld') voor bitcoin of vice versa, kwalificeert als een dienst die binnen het bereik van de BTW valt. Deze dienst is echter BTW-vrijgesteld door de vrijstelling voor financiële transacties. Een belangrijke overweging voor het Hof van Justitie hierbij lijkt te zijn geweest dat de bitcoin in beginsel geen ander doel werd toebedeeld dan betaalmiddel. Het arrest Hedqvist is nog niet door de Nederlandse rechtbanken bevestigd. Toch is het algemene uitgangspunt dat er een BTW-vrijstelling geldt voor bitcoins en andere crypto-munten, als het fungeren als betaalmiddel het enige doel van de munt is. Maar kan ook een beroep worden gedaan op de vrijstelling als crypto-munten nog een andere functie hebben dan enkel als betaalmiddel, zoals bijvoorbeeld het geval is bij zogeheten 'utility tokens' en 'security tokens'? Die vraag is nog onbeantwoord.

Relevant is ook het arrest van de Hoge Raad van 26 februari 2021 en de daarop volgende verwijzigingsuitspraak van Rechtbank Den Haag van 1 oktober 2021. In deze procedure waren de twee volgende vragen aan de orde:

- 1 Is het minen van bitcoins een economische activiteit voor de BTW?
- 2 Is een algemeen statistisch gegeven toelaatbaar om aan te tonen dat de afnemer van de mining-activiteiten van een Nederlandse ondernemer is gevestigd buiten de EU?

Deze vragen zijn relevant om te bepalen of en in hoeverre de Nederlandse ondernemer de BTW op zijn mining-activiteiten kan terugvorderen. Hierbij waren prejudiciële vragen gesteld aan de Hoge Raad die met name zagen op de tweede vraag. De Hoge Raad oordeelde hierbij dat een partij alles wat haar ter beschikking staat mag gebruiken om aan te tonen waar de afnemers zijn gevestigd. Er geldt derhalve een vrije bewijsleer.

De rechtbank komt uiteindelijk tot het oordeel dat het minen van bitcoins als een economische activiteit voor de btw moet worden beschouwd. De rechtbank achtte hierbij relevant dat er een rechtstreeks verband is tussen de werkzaamheden (het minen) en de ontvangen vergoeding. Daarnaast hoeft geen onderscheid te worden gemaakt tussen het valideren en authenticeren en het delven van bitcoins. Naar het oordeel van de Rechtbank is het valideren en authenticeren immers op zichzelf ook gericht op het realiseren van het blok en daarmee op het delven. Gevalideerde transacties kunnen ook alleen worden geverifieerd door opname in de blockchain. Er is dan ook sprake van een onlosmakelijke verwevenheid tussen het valideren, authenticeren en het delven. Hierbij werd tevens meegewogen dat de belastingplichtige de gedolven bitcoins wenste verhandelen, hetgeen tevens als een dienst en daarmee als een economische activiteit dient te worden aangemerkt.

Hoewel de uitspraak expliciet ziet op het minen van bitcoin, heeft deze uitspraak naar verwachting uitstralingseffecten naar andere crypto, waarbij tevens sprake is van mining

Crypto-munten en loonbelasting

Werknemers kunnen ervoor kiezen hun loon uit te laten betalen in crypto-munten. Dergelijke betalingen zijn betalingen in natura en worden als zodanig in de loonheffing betrokken.

Crypto en overdrachtsbelasting

Over crypto en overdrachtsbelasting nog het volgende: met behulp van blockchaintechnologie ontwikkelen diverse partijen in onder andere de vastgoedsfeer momenteel producten, waarbij 'fractioneel eigenaarschap' aan de orde is. Kleinere beleggers kunnen hiermee gedeeltelijk (economisch) eigenaar worden van een product, waar zij voorheen niet in konden beleggen. Dit gebeurt dan bijvoorbeeld door de uitgave van tokens, die een bepaald product of bedrijfsmiddel vertegenwoordigen. Als zo'n belegger met een token een gedeeltelijk recht verkrijgt op het juridische en/of economische eigendom van een onroerende zaak, kan sprake zijn van een belastbaar feit voor de overdrachtsbelasting.

Het belang van blockchaintechnologie voor de fiscaliteit

Naast het belang van belastingheffing over crypto-munten, is er nog een belangrijk aspect dat zich meer toespitst op de technologie zelf. Zo op het oog lijkt blockchaintechnologie namelijk uitstekend inzetbaar voor het creëren van meer robuuste belastingssystemen. De algemene kenmerken van blockchain zoals betrouwbaarheid, veiligheid, gebruik van één versie van de waarheid en het reduceren van mogelijke fraude kunnen hier absoluut aan bijdragen. Het is dan ook niet verrassend dat blockchaintechnologie in verband wordt gebracht met fiscaliteit voor het mogelijk oplossen van complexe fiscale vraagstukken. Blockchaintechnologie is bijvoorbeeld te gebruiken voor:

- het reduceren van BTW-carroussel-fraude;
- bronbelastingen op interest, dividenden en royalties;
- douane-doeleinden;
- transfer pricing;
- onroerende-zaak-belastingen in combinatie met registratie van eigenaarschap.

Wereldwijd en ook in Nederland zijn er diverse initiatieven gaande, waarbij het gebruik van blockchaintechnologie voor de fiscaliteit wordt onderzocht. Deze technologie heeft nog wel verdere ontwikkeling. Daarom leiden op dit moment waarschijnlijk nog niet veel initiatieven tot daadwerkelijke ingebruikname. Dit lijkt echter een kwestie van tijd. In het GBBC rapport "Global Standards Initiative (GSMI) 2.0 – Standalone report on Global Taxation zijn diverse voorbeelden opgenomen, waarbij blockchaintechnologie wordt ingezet ten behoeve van belastingheffing.

Belangrijke aandachtspunten

- Neem bij twijfel over hoe de handel in of het derven van cryptomunten op een correcte manier moet worden aangegeven in de aangifte, contact op met de Belastingdienst. De diverse standpunten hierover zijn nog niet in beton gegoten.
- Verdieping in de blockchaintechnologie loont, afhankelijk van de grootte van het belastingadvieskantoor, de moeite.
- Het gebruik van blockchaintechnologie kan bijvoorbeeld interessant zijn voor het centraal bewaren van gefragmenteerd beschikbare data.

Dennis Post

Partner Tax Technology & Transformation / Advanced Technology Tax Lab Amsterdam – Global Blockchain Tax Leader EY

Blockchain research lead bij het CPT Project van de Universiteit van Amsterdam

Specialisaties: Blockchain en Tax, Tax Technology, vennootschapsbelasting, verliesverrekening

Auteur van diverse (inter)nationale fiscale publicaties

> [Meer over Dennis Post](#)

Wetgeving

 [Art. 5.3](#) Wet IB 2001

Crypto-munten behoren tot de grondslag van het inkomen uit sparen en beleggen (box 3).

 [Art. 3.90](#) Wet IB 2001

Het 'minen' of de handel in cryptomunten kan leiden tot resultaat uit overige werkzaamheden.

 [Art. 3.2](#) Wet IB 2001

Het 'minen' of de handel in cryptomunten kan leiden tot winst uit onderneming.

Literatuur

 E.S.J. de Ruijter en R. Rashid, Volgende BTW-block gemined, [BTW-brief 2022/10](#).

Auteurs bespreken de uitspraak van Rechtbank Den Haag van 1 oktober 2021, nr. 18_8226, [ECLI:NL:RBDHA:2021:10751](#), [V-N 2022/4.13](#).

 E.S.J. de Ruijter en S.J. Carrière, Het BTW-doolhof van NFT-crypto's, [BTW-brief 2021/67](#)

Auteurs bespreken de uitspraak van de Rechtbank Noord-Holland van 22 maart 2021, nr. AWB - 20_384, [ECLI:NL:RBNHO:2021:2091](#), [V-N 2021/27.2.7](#).

 Global Standards Mapping Initiative (GSMI) 2.0 – Standalone report on Global Taxation, [rapport](#) van het Global Blockchain Business Council (GBBS), november 2021

Analyse van het blockchain- en digitale activalandschap op vijf belangrijke gebieden: 1) richtlijnen voor wetgeving en regelgeving, 2) technische normen, 3) industriestandaarden en aanbevelingen, 4) universitaire cursussen en opleidingen, 5) industrieconsortia.

 Taxation of Crypto Assets, Niklas Schmidt et al., [Wolters Kluwer Law International](#), 2021.

In dit boek is een uitgebreid overzicht opgenomen van de belastingheffing van crypto-munten in een zeer groot aantal landen. Aan de orde komen onder andere inkomstenbelasting, BTW, overdrachtsbelasting en loonheffingen.

📄 European Commission, Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on Markets in Crypto-assets, and Amending Directive, [COM \(2020\) 593 final](#), 24 september 2020
Beoordeling door de Europese Commissie in hoeverre crypto-activa onder de huidige EU-wetgeving vallen, of er op dit gebied nieuwe wetgeving nodig is en of het voldoende zou zijn om richtlijnen uit te vaardigen.

📄 Will code be taxed? Blockchaintechnologie en kunstmatige intelligentie in de fiscaliteit / P.R. de Jong, [WFR 2019/17](#)

In dit artikel gaat de auteur in op de gevolgen die de technologieën blockchain en kunstmatige intelligentie kunnen hebben voor de fiscale wetgeving.

📄 Fiscale aspecten van cryptovaluta, [V-N 2018/31.3](#)

In dit artikel gaat de auteur uitgebreid in op de fiscale aspecten van cryptovaluta.

📄 Bitcoin; juridische en fiscale aspecten in beeld / M. Zeegers, [WFR 2015/329](#)

In dit artikel gaat de auteur in op de juridische en fiscale aspecten van cryptovaluta, aan de hand van een verslag van de debatmiddag over Bitcoins van het Zuidas Instituut voor Financieel recht en Ondernemingsrecht, gehouden op 20 november 2014 te Amsterdam.

🔗 Verwante onderwerpen

Thema [Machine Learning en fiscaliteit](#)

Dit thema bevat uitleg over wat machine learning is en wat de risico's en aandachtspunten zijn. Ook de mogelijkheden van machine learning binnen de fiscaliteit komen aan bod.

Thema [Digitale economie en belastingheffing](#)

Dit thema gaat in op de invloed van digitalisering en globalisering op de formele aspecten van de belastingheffing en op de belastingheffing zelf. Ook wordt er in het bijzonder in dit thema aandacht besteed aan- cryptocurrencies.

🔍 Standaardarrest

HvJ, 22 oktober 2015, Skatteverket v David Hedqvist, zaak C-264/14, [V-N 2015/59.15](#)

Het Hof oordeelt dat het omwisselen van traditioneel geld voor bitcoin en vice versa onder de BTW-vrijstelling voor financiële transacties valt. Dit oordeel is nog gebaseerd op de beginvisie dat de bitcoin enkel fungeert als betaalmiddel.

🔍 Belangrijkste uitspraken

- 📄 Conclusie van A-G Niessen van 8 januari 2021, [ECLI:NL:PHR:2020:1191](#), [V-N 2021/6.11](#) (zie ook: [V-N 2021/11.13](#))

De A-G concludeert dat een algemeen statistisch gegeven niet toelaatbaar is om aan te tonen dat de ontvanger van de mining-activiteiten van een Nederlandse VOF is gevestigd buiten de EU. Onder voorwaarden kan met dit gegeven wel worden aangetoond dat de ontvangers voor een zeker percentage zijn gevestigd buiten de EU.

- 📄 Hoge Raad 26 februari 2021, nr. 20/02201, [ECLI:NL:HR:2021:294](#), [V-N 2021/11.13](#), [BNB 2021/77](#)

De Hoge Raad ziet af van beantwoording van de prejudiciële vragen over de BTW-aftrek bij de mining van bitcoins. Nu er geen regels bestaan voor het antwoord op de vraag of recht op BTW-aftrek bestaat, mag een partij alles wat haar ter beschikking staat aandragen als bewijsmiddel.

- 📄 Rechtbank Den Haag 1 oktober 2021, nr. 18_8226, [ECLI:NL:RBDHA:2021:10751](#), [V-N 2022/4.13](#)

Rechtbank Den Haag oordeelt dat X vof 75% van de BTW-voorbelaasting in verband met de mining-activiteiten in aftrek kan brengen. De gegevens waarop X vof zich beroept zijn de beste gegevens die beschikbaar zijn en beter passende bewijsmiddelen ontbreken.

🔍 Naslag

- 📄 Cursus Belastingrecht, [OB.2.2.1.A.e5](#), De vergoeding in vreemde valuta; bitcoins en andere cryptovaluta

In deze uitgave wordt ingegaan op de waarde van de tegenprestatie bij gebruik van vreemde valuta, in dit geval bij gebruik van cryptovaluta, binnen de omzetbelasting.

- 📄 Cursus Belastingrecht, [IB.5.4.1.N](#), Cryptovaluta

In deze uitgave wordt nader toegelicht hoe cryptovaluta als bezit gewaardeerd moet worden in de inkomstenbelasting.